

U 2/2011 vp

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle Euroopan unionin liittymistä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen koskevan sopimuksen neuvotteluista (*Sopimus EU:n liittymisestä Euroopan ihmisoikeussopimukseen*)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle muistio Euroopan unionin liittymistä Euroopan ihmisoikeusso-

pimukseen koskevan sopimuksen neuvotteluista.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 2011

Ulkoasiainministeri *Alexander Stubb*

Lainsäädäntöneuvos Kaija Suvanto

ULKOASIAINMINISTERIÖ

MUISTIO
21.04.2011

**EUROOPAN UNIONIN LIITTYMISTÄ IHMISOIKEUKSIEN JA
PERUSVAPAUKSIEN SUOJAAMISEKSI TEHTYYN YLEISSOPIMUKSEEN
KOSKEVAN SOPIMUKSEN NEUVOTTELUISTA**

1 Tausta

Neuvoteltavana on EU:n ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen sopimuspuolten välillä tehtävä sopimus EU:n liittymisestä Euroopan ihmisoikeussopimukseen (*EIS*). EU:n neuvosto antoi 4 päivänä kesäkuuta 2010 Euroopan komissiolle luvan neuvottelujen aloittamiselle (neuvottelumandaatti) ja vahvisti neuvotteluohjeet. Neuvotteluja käydään Euroopan neuvostossa perustetun EIS:n sopimuspuolia edustavan neuvotteluryhmän ja Euroopan komission välillä.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (*SEU*) uuden 6 artiklan 2 kohdan mukaan unioni liittyy Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Oikeusperusta on kirjoitettu velvoittavaan muotoon. Oikeusperustan lisääminen EU-sopimukseen korostaa unionin sitoutumista sen omassa perusoikeuskirjassa määriteltujen perusoikeuksien lisäksi myös kansainvälisiin ihmisoikeuksiin. Lissabonin sopimuksen 6 artiklan 2 kohdasta tehty, EIS:een liittymistä koskeva pöytäkirja (*liittymistä koskeva pöytäkirja*) sisältää lisäksi määräyksiä, joilla pyritään turvaamaan tietyt unionin oikeuden erityispiirteet sekä jäsenvaltioiden asema ja toimivalta unionin liittyessä EIS:een. SEU 6 artiklan 2 kohdassa on myös määräys, jonka mukaan EIS:een liittyminen ei vaikuta unionin toimivaltaan.

EIS:n 1 päivänä kesäkuuta 2010 voimaantulleella neljännen pöytäkirjalla (SopS 50–51/2010) muun muassa lisättiin EIS:n 59 artiklaan uusi kappale, joka mahdollistaa EU:n liittymisen EIS:een.

2 Sopimusneuvottelut ja käsittely EU:ssa

EU:n ja Euroopan neuvostossa perustetun EIS:n sopimuspuolia edustavan neuvotteluryhmän väliset neuvottelut käynnistyivät heti neuvottelumandaatin antamisen jälkeen ke-

säkuussa 2010. Syksyn 2010 ja alkukevään 2011 aikana neuvotteluissa on keskusteltu liittymissopimuksen asiakokonaisuuksista. Maaliskuussa 2011 pidetyllä neuvottelukierroksella keskusteltiin ensimmäistä kertaa varsinaisista artiklaluonnoksista. Neuvottelut ovat edenneet pääosin neuvottelusuunnitelman mukaisesti. Seuraava neuvottelukierros pidetään 10–13 päivänä toukokuuta 2011 ja sitä seuraava 20–24 päivänä kesäkuuta 2011. Euroopan neuvoston ministerikomitean ihmisoikeuksien johtokomitealle (*CDDH*) antaman toimeksiannon mukaan neuvottelut tulee saada päätökseen kesäkuun loppuun 2011 mennessä. Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien johtokomitea on 29.3.–1.4.2011 pitämässään kokouksessa pyytänyt Euroopan neuvoston ministerikomitealta lisää aikaa sopimusluonnoksen jatkokäsittelyä varten 31.12.2011 saakka.

Luonnos liittymissopimukseksi on saatavilla oheisesta osoitteesta:

http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrp/olicy/cddh-ue/CDDH-UE_2011_06_%20RAP_en.pdf

Liittymissopimukseen on tarkoitus liittää Euroopan neuvoston sopimuksille tavanomainen selitysasiakirja (*explanatory report*), joka sisältäisi muun ohella myös liittymissopimuksen tulkintaan liittyviä yksityiskohtia.

Neuvotteluissa vaikeimmiksi ovat osoittautuneet kysymykset kansavastustajamekanismin luomisesta, EU-tuomioistuimen (*EUT*) ennakkolisesta käsittelystä ennen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (*EIT*) lopullista tuomiota sekä EU:n osallistumisesta ministerikomitean työhön. Näitä kysymyksiä on tarkemmin selostettu alla pääasiallista sisältöä käsittelevässä jaksossa. Muista kysymyksistä vallitsee pitkälti yhteisymmärrys. EU:n kannanottoja on valmisteltu EU:n neuvoston perusoikeustyöryhmässä neuvottelumandaatin mukaisesti.

Liittymissopimuksen lisäksi EU:ssa on tarpeen sopia EU:n sisäisistä säännöistä, jotka säätelevät tarkemmin liittymistä EU:n sisäisten näkökohtien osalta. Säännöissä on tarkoitus määrätä erityisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen nimitettävän EU-tuomarin valinnasta, EU:n edustautumisesta EIT:ssä, kriteereistä joita sovelletaan mahdollisessa kanssavastajaatilanteessa, mekanismeista jota sovelletaan EUT:n osallistuessa EIT:ssä viireillä olevan asian käsittelyyn, valitukseen vastaamisen koordinoimisesta EU:n ja jäsenvaltioiden välillä sekä EIT:n tuomion täytäntöönpanosta ja vastuun jakamisesta unionin ja jäsenvaltio(ide)n kesken. EU:n sisäiset säännöt on tarkoitus hyväksyä neuvoston päättäessä liittymissopimuksen tekemisestä.

3 Asian kansallinen käsittely

Ulkoasiainministeriö on valmistellut asiaa yhteistyössä oikeusministeriön, valtioneuvoston kanslian EU-sihteeristön ja valtiovarainministeriön kanssa. U-kirjelmää on käsitelty oikeudellisten asioiden jaoston laajan kokoonpanon kirjallisessa menettelyssä 19.4.2011 – 21.4.2011.

Eduskunnalle annettiin neuvotteluvaltuutuksesta tietoja 19.1.2010 päivättyllä E-kirjeellä E 181/2009 vp ja 22.3.2010 sekä 20.5.2010 päivättyllä E-jatkokirjeellä. Neuvotteluiden teemakohtaisista keskusteluista on annettu eduskunnalle tietoja 12.1.2010 päivättyllä E-jatkokirjeellä.

EU-ministerivaliokunta on 19.2.2010, 16.4.2010 ja 28.5.2010 käsitellyt neuvotteluvaltuuksia osana oikeus- ja sisäasioiden neuvostojen kansallista valmistelua.

Valtioneuvoston tarkoituksena on antaa eduskunnalle tätä kirjelmää täydentävä jatkokirje toukokuun neuvotteluiden jälkeen ennen kesäkuun neuvottelukierrosta, jolloin neuvottelut Euroopan neuvostossa perustetun EIS:n sopimuspuolia edustavan neuvotteluryhmän ja EU:n komission välillä on tarkoitus saada päätökseen.

4 EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 6 artiklan 2 kohta ja Euroopan unionin

toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 218 artiklan 2 kohta, 6 kohdan toinen (a)(ii) alakohta ja 8 kohdan toinen alakohta.

SEU 6 artiklan 2 kohdan mukaan unioni liittyy Euroopan ihmisoikeussopimukseen. SEUT 218 artiklan mukaisesti EU:n neuvosto tekee päätöksen yksimielisesti neuvottelujen aloittamisesta ja neuvotteluohjeiden vahvistamisesta sekä sopimuksen allekirjoittamisesta. EU:n neuvosto tekee päätöksen sopimuksen tekemisestä yksimielisesti saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän. EU:n neuvoston päätös sopimuksen tekemisestä tulee voimaan, kun EU:n jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Liittymistä koskeva pöytäkirja sisältää lisäksi määräyksiä, joilla pyritään turvaamaan tietyt unionin oikeuden erityispiirteet sekä jäsenvaltioiden asema ja toimivalta unionin liittyessä EIS:ään.

EU:n sisäiset säännöt tultaneen sisällyttämään osittain EU:n neuvoston päätökseen sopimuksen tekemisestä sekä osittain SEUT 352 artiklan perusteella annettuun EU:n neuvoston asetukseen tai päätökseen.

Kaikkien mahdollisesti hyväksyttävien mekanismien on neuvottelumandaatin mukaisesti oltava yhteensopivia nykyisten EU:n perussopimusten kanssa.

5 Pääasiallinen sisältö

Neuvoteltavana oleva EIS:n sopimuspuolten ja EU:n välillä tehtävä sopimus EU:n liittymisestä Euroopan ihmisoikeussopimukseen sisältäisi erityisiä operatiivisia ja teknisiä liittymistä koskevia määräyksiä. Lisäksi sopimukseen sisällytettäisiin eräitä EIS:n muuttamista koskevia, EU:n erityispiirteistä johtuvia määräyksiä. EU:n liittyminen EIS:een tapahtuisi ratifioimalla liittymissopimus.

Liittymisen laajuus (sopimusluonnoksen 1, 3, 10 ja 12 artiklat)

Euroopan ihmisoikeussopimukseen on tarkoitus sisällyttää nimenomainen määräys siitä, että EU voi liittyä Euroopan ihmisoikeussopimukseen sekä sen pöytäkirjoihin. EU liittyy ensi vaiheessa EIS:n lisäksi mandaatin mukaisesti ainoastaan kaikkien jäsenvaltioiden ratifioimiin ensimmäiseen (omaisuuden suoja, oikeus koulutukseen, oikeus vapaiden

vaalien järjestäminen) ja kuudenteen (kuolemanrangaistuksen poistaminen) pöytäkirjaan (SopS 18-19/1990).

Liittymissopimuksella mahdollistetaan myös, että EU voi silloin kuin tämä on sallittua jättää EIS:n 57 artiklan mukaisesti EIS:ää tai sen pöytäkirjoja koskevan varauksen allekirjoittaessaan tai sitoutuessaan niihin. Liittymissopimukseen ei ole mahdollista jättää varauksia.

Liittymissopimukseen otettaisiin myös määräys siitä, että EU:n on kunnioitettava eräiden Euroopan neuvoston muiden sopimusten (Yleissopimus Euroopan neuvoston erioikeuksista ja vapauksista, SopS 80/1989, Euroopan ihmisoikeustoimikunnan ja ihmisoikeustuomioistuimen käsittelyihin osallistuvia henkilöitä koskeva eurooppalainen sopimus, SopS 19-20/1991) määräyksiä. Kyseisten sopimusten sopimuspuolten olisi käsiteltävä EU:ta kuten muita näiden sopimusten sopimuspuolia, eikä kyseisiä sopimuksia voitaisi muuttaa ilman, että EU:ta on konsultoitu.

Unionin osallistuminen ihmisoikeussopimuksen täytäntöönpanoa valvovien elinten toimintaan (sopimusluonnoksen 7 ja 8 artiklat)

Liittymissopimusluonnoksen mukaan EU-tuomari osallistuisi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) työhön samoin edellytyksin kuin muiden sopimuspuolten tuomarit. Euroopan parlamentin edustajilla olisi oikeus osallistua Euroopan neuvoston parlamentaarissa yleiskokouksessa tapahtuvaan asian käsittelyyn sen valitessa EIT:n tuomarit.

EU:sta ei liittyessään ihmisoikeussopimukseen tule Euroopan neuvoston jäsentä. Neuvotteluissa on alustavasti keskusteltu siitä, että EU osallistuisi ministerikomitean työhön sen käsitellessä EIS-järjestelmään liittyviä asioita. EU:n sisällä on kuitenkin tarkemmin keskusteltava siitä, miten EU käytännössä käyttäisi äänioikeuttaan ministerikomiteassa.

Kanssavastaaajamekanismi ja EU-tuomioistuimen osallistuminen (sopimusluonnoksen 4 artikla)

EU:n velvoitteita rajaa toimivallan jakautuminen EU:n ja jäsenvaltioiden välillä. Lisabonin sopimuksen EIS:een liittymistä koskevan pöytäkirjan mukaan liittymissopimuksella on varmistettava, että EU:n ulkopuolisten valtioiden sekä yksityisten tekemät vali-

tukset ositetaan tapauksen mukaan asianmukaisesti jäsenvaltioille ja/tai unionille. Neuvottelumandaatin mukaisesti neuvotteluissa olisi varmistettava, että muiden kuin jäsenvaltioiden vireille panemissa käsittelyissä ja yksilövalituksissa varmistetaan asianmukaisesti jäsenvaltioiden ja/tai unionin osallistuminen tapauksen mukaan. Unionilla tulisi olla oikeus liittyä jäsenvaltiota vastaan vireille pantuihin käsittelyihin kanssavastaaajana silloin, kun väitetyt rikkomuksen ja unionin oikeuden säännöksen välillä on olennainen yhteys. Vastaavasti jäsenvaltioilla tulisi olla oikeus liittyä EU:ta vastaan vireille pantuihin käsittelyihin kanssavastaaajina silloin, kun väitetyt rikkomuksen ja EU:n primäärioikeuden tai jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön välillä on olennainen yhteys.

Kanssavastaaajamekanismin yksityiskohdat ovat vielä auki. Neuvotteluissa on todettu, että kanssavastaaajalla olisi EIT:ssä osapuolen asema. Tarkoituksena on, että EIT ilmoittaisi mahdolliselle kanssavastaaajalle vain asian kannalta merkitykselliset tapaukset. Kun valitus on kohdistettu jäsenvaltioon tai EU:iin, mahdollinen kanssavastaaaja voisi pyytää EIT:ltä kanssavastaaajaksi pääsemistä, jolloin EIT ottamatta kantaa asiasisältöön ja toimivallan jakoon EU:n ja EU:n jäsenvaltioiden välillä myöntäisi tähän luvan, ellei ole erityistä syytä päättää toisin. EIT voisi myös kutsua kanssavastaaajaksi mahdollisen kanssavastaaajan, joka voi tästä myös kieltäytyä.

Yleisemminkin kanssavastaaajamekanismia koskevissa neuvotteluissa on otettava huomioon, että EIT:n ei tulisi voida ottaa kantaa toimivallan jakautumiseen EU:n ja sen jäsenvaltioiden välillä.

Tarkoituksena on, että EU voisi tulla kanssavastaaajaksi tilanteessa, jossa jäsenvaltio ei olisi voinut välttää väitettyä rikkomustilannetta muutoin kuin rikkomalla EU:n sekundäärilainsäädäntöä. Vastaavasti jäsenvaltiot voisivat yhdessä tulla kanssavastaaajaksi tilanteessa, jossa EU ei olisi voinut välttää väitettyä rikkomustilannetta muutoin kuin rikkomalla EU:n primäärioikeutta. Jotta kaikki mahdolliset tilanteet tulisivat katetuiksi, Suomi on useassa yhteydessä viitannut Lisabonin sopimuksen liittymistä koskevaan pöytäkirjaan sekä neuvottelumandaattiin ja ehdottanut, että jäsenvaltiolla olisi oikeus tulla kanssavastaaajaksi näiden tilanteiden lisäksi

myös silloin, kun väitetyllä rikkomuksella olisi liittymäkohta kansalliseen oikeuteen. Useimmat muut jäsenvaltiot eivät ole pitäneet tätä tärkeänä.

Neuvotteluissa on todettu, että EIT tekee EIS:n 35 artiklan 1 kohdan tarkoittaman arvion kansallisten oikeussuojakeinojen käytämisestä vain valituksessa nimetyin alkuperäisen vastaajan kohdalla. Jäsenvaltioiden enemmistö ja EUT sekä EIT ovat kuitenkin pitäneet välttämättömänä, että EUT on saanut mahdollisuuden tutkia kyseisen säädöksen, toimen tai määräyksen yhteensopivuuden unionin tason perusoikeusmääräysten kanssa ennen kuin EIT käsittelee unionin säädöksen EIS:n mukaisuutta EU:n ollessa kanssavastaja. EUT:n käsittely ei kuitenkaan saa kohtuuttomasti pidentää EIT:n käsittelyä.

6 Sopimuksen allekirjoittaminen ja voimaantulo

Tavoitteena on, että neuvottelut saadaan päätökseen kesäkuun loppuun 2011 mennessä. Allekirjoittamisen ajankohdasta ei ole vielä tietoa. EU:n neuvosto tekee yksimielisesti päätöksen EU:n allekirjoittamisesta. EN:n ihmisoikeuksien johtokomitean on tarkoitus näillä näkymin käsitellä liittymissopimusluonnosta lokakuun alussa 2011 pidettävässä ylimääräisessä kokouksessaan, minkä jälkeen asia käsitellään EN:n ministerikomiteassa. Suomi allekirjoittaa liittymissopimuksen myös EIS:n sopimuspuolena.

Sopimuksen voimaantulomääräyksistä on päästy yhteisymmärrykseen (sopimusluonnoksen 11 artikla). Niiden mukaan sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta siitä, kun kaikki EIS:n sopimuspuolet sekä EU ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen hyväksymisestä valtiosääntöjensä mukaisesti. EU:n neuvosto tekee päätöksen sopimuksen tekemisestä yksimielisesti saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän. EU:n neuvoston päätös sopimuksen tekemisestä tulee voimaan, kun EU:n jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Suomen on myös EIS:n sopimuspuolena hyväksyttävä liittymissopimus perustuslain 93 ja 94 §:n mukaisesti.

7 Taloudelliset ja muut vaikutukset

EU:n liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen parantaisi unionin oikeudenkäyttöpiiriin kuuluvien henkilöiden oikeusasemaa. Liittymisen seurauksena jokainen yksityinen tai oikeushenkilö voisi ihmisoikeussopimuksen edellyttämien seikkojen vallitessa osoittaa siinä turvattujen oikeuksien loukkaamista koskevan valituksensa EU:ia vastaan EIT:lle niissä kysymyksissä, joissa yksittäistapaukseen on sovellettu unionin oikeutta. Tämä kattaisi myös tapaukset, jotka EUT on ratkaissut viimeisenä oikeusasteena tai joista se on antanut ennakkoratkaisun kansalliselle tuomioistuimelle.

Unionin kannalta liittyminen antaisi sille mahdollisuuden vastata suoraan EIT:ssä silloin, kun arvioitavana on, täyttääkö unionin oikeus EIS:n asettamat vaatimukset. Nykytilanteessa jäsenvaltiot ovat joutuneet vastaamaan EIS:ssä sellaisista toimenpiteistä, jotka ainakin välillisesti perustuvat unionin oikeuteen.

Tarkoituksena on, että EU osallistuisi taloudellisesti niihin Euroopan neuvoston kustannuksiin, jotka liittyvät ihmisoikeussopimuksen järjestelmään kokonaisuudessaan, EU:n jäsenvaltioiden rahoituksen lisäksi (sopimusluonnoksen 9 artikla). EU:n neuvosto antoi mandaatin hyväksymisen yhteydessä lausuman, jossa se pyytää Euroopan komissiota toimittamaan tietoja liittymisen mahdollisista vaikutuksista EU:n talousarvioon. Suomi osallistuu EU:n liittymisestä aiheutuviin kustannuksiin EU:n talousarvion kautta. Kansallisesti liittyminen voi aiheuttaa lisäresurssitarpeita erityisesti kanssavastajamekanismin käyttämiseen liittyen. Tämä on myös todennäköistä EU:n toimielinten osalta.

8 Suhde Suomen lainsäädäntöön

Liittymissopimuksen sopimuspuolena ovat EIS:n sopimuspuolet sekä EU. EU tekee sopimuksen liittymisestä Euroopan ihmisoikeussopimukseen omissa nimissään ja se on unionin toimivaltaan kuuluva sopimus. Liittymissopimus ei kuitenkaan ole puhdas unionisopimus vaan eräänlainen *sui generis*-tapaus, koska neuvoston päätös sopimuksen tekemisestä tulee voimaan vasta, kun jäsen-

valtiot ovat sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti hyväksyneet. Suomen on kuitenkin myös EIS:n sopimuspuolena hyväksyttävä liittymissopimus. Tarkoituksena on, että samassa hallituksen esityksessä esitetään eduskunnalle hyväksyttäväksi liittymissopimus EIS:n sopimuspuolena sekä neuvoston päätös liittymissopimuksen tekemisestä. Esitykseen sisällytettäisiin ehdotus voimaansaattamislainsäädännön, joka koskisi vain liittymissopimusta.

Neuvottelujen tässä vaiheessa ei ole tietoa siitä, missä muodossa sopimusmääräykset tulevat olemaan osana tehtävää sopimusta. Tässä vaiheessa ei myöskään ole kaikilta osin selvää mihin määräykset sijoitetaan; liittymissopimukseen, neuvoston päätökseen sopimuksen tekemisestä vai EU:n sisäisiin sääntöihin. Tämän vuoksi sopimuksen kuulumista lainsäädännön alaan voidaan arvioida vain alustavasti.

Liittymisen seurauksena jokainen yksityinen ja oikeushenkilö voisi EIS:n edellyttämien seikkojen vallitessa osoittaa siinä turvattujen oikeuksien loukkaamista koskevan valituksensa EU:ta vastaan EIT:lle niissä kysymyksissä, joissa yksittäistapaukseen on sovellettu unionin oikeutta. Liittymissopimus kuuluu näin ollen lainsäädännön alaan sen vuoksi, että se koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita.

Kanssavastajamekanismia koskevien määräysten voidaan myös arvioida kuuluvan lainsäädännön alaan silloin kun ne vaikuttavat Suomen asemaan mahdollisena vastaajana tai kanssavastajana. Kanssavastajamekanismilla on vaikutuksia valtion vastuuseen, syyksilukemiseen sekä korvausvelvollisuuteen.

EU:n osallistumisen päätösvaltaisena jäsenenä EIT:n tuomioiden täytäntöönpanosta vastaavaan Euroopan neuvoston ministerikomiteaan voidaan myös arvioida kuuluvan lainsäädännön alaan.

EUT:n osallistumista koskevan mekanismin luomista koskevan määräyksen suhdetta Suomen lainsäädäntöön on vielä tarkemmin arvioitava kun osallistumisen vaikutukset selviävät. Selvää kuitenkin on, että kunkin jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö määrää EUT:n tämän mekanismin puitteissa antaman tuomion vaikutukset jo päättyneisiin kansallisiin käsittelyihin ja annettuihin tuomioihin.

9 Ahvenanmaan asema

Valtioneuvoston arvion mukaan EU:n liittymisen Euroopan ihmisoikeussopimukseen ei ole Ahvenanmaan toimivallassa.

10 Valtioneuvoston kanta

Suomen pitkäaikaisena tavoitteena on ollut EU:n mahdollisimman nopea liittymisen Euroopan ihmisoikeussopimukseen. EU on itse ihmisoikeussopimuksen lisäksi liittymässä vain pöytäkirjoihin 1 ja 6, jotka kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet. Suomelle on tärkeää, että nyt tehtävä ratkaisu ei muodostu EU:lle esteeksi myöhemmässä vaiheessa liittymään myös muihin ihmisoikeussopimuksen nykyisistä tai siihen myöhemmin tehtävistä pöytäkirjoista.

Suomi katsoo, että neuvotteluissa on edetty EU:n neuvottelumandaatissa esitettyjen tavoitteiden mukaisesti ja on tyytyväinen neuvotteluiden edistymiseen. Kanssavastajamekanismiin liittyviä kysymyksiä on edelleen selvitettävä. Suomi pitää tärkeänä, että mekanismi vastaa Lissabonin sopimuksen EIS:een liittymistä koskevan pöytäkirjan määräyksiä sekä asiaa koskevia neuvottelumandaatin kirjauksia. Suomi painottaa myös, että EUT:n osallistumista koskeva menettely ei voi asettaa kyseenalaiseksi EIT:n toimivaltaa viime kädessä päättää siitä, onko Euroopan ihmisoikeussopimusta rikottu. Suomi pitää erityisesti tärkeänä, että yksittäisen henkilön mahdollisuus tehdä valitus pysyy mahdollisimman yksinkertaisena, eikä EU:n erityisestä rakenteesta, toimivallanjaosta tai muusta vastaavasta aiheudu yksilön oikeuksien toteutumisen tarpeetonta viivettä.

Liittymistä tarkemmin säätelevät EU:n sisäiset säännöt vaativat vielä työstämistä. Sääntöjen tulee Suomen näkökulmasta mukaan mahdollistaa vastaajan ja kanssavastajan näkemysten koordinoiminen mutta oltava samalla mahdollisimman joustavat. Erityisesti päätöksentekoon liittyviä kysymyksiä on edelleen selvennettävä ottaen huomioon EU:n perussopimusten määräykset EU:n toimielinten toimivaltuuksista.

Valtioneuvoston arvion mukaan kaavaillut oikeusperustat ovat asianmukaiset. Koska kyseessä on EU:n liittymisen ihmisoikeus-

pimukseen, toimenpidettä ei voida toteuttaa EU:n jäsenvaltioiden tasolla.

11 Arvio siitä, milloin eduskunnan kannan tulisi olla valtioneuvoston käytössä

Seuraava neuvottelukierros pidetään 10–13 päivänä toukokuuta 2011 ja sitä seuraava 20–24 päivänä kesäkuuta 2011. Eduskunnan kannan tulisi valtioneuvoston tämänhetkisen arvion mukaan olla käytettävissä viimeistään

ennen kesäkuun neuvottelukierrosta. Tavoitteena on, että neuvottelut Euroopan neuvostossa perustetun EIS:n sopimuspuolia edustavan neuvotteluryhmän ja komission välillä saatettaisiin päätökseen kesäkuun neuvottelukierroksella ja, että liittymissopimusluonnos olisi lopullisesti käsitelty vuoden 2011 loppuun mennessä. Valtioneuvoston tarkoituksena on toimittaa eduskunnalle tätä kirjelmää täydentävä jatkokirje toukokuun neuvottelukierroksen jälkeen.